

Arbejdstilsynet, TC Øst

Christina Edstrand og Helle Domino

Slagelse, 31. januar 2023

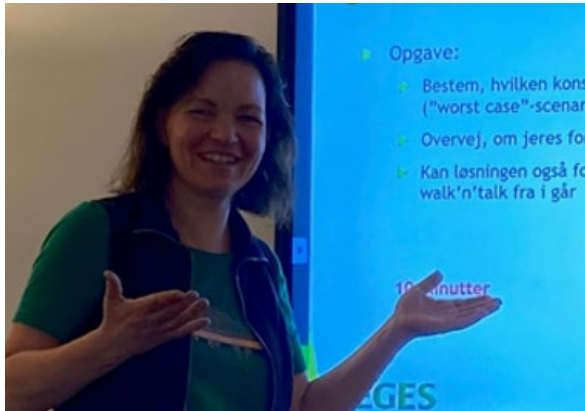
Dagsorden

- Kort intro af os 😊

Udvalgte initiativer på arbejdsmiljøområdet målrettet landbruget

- Håndtering af kemi – kemisk risikovurdering
- Systematik – årlig arbejdsmiljødrøftelse (BAU jord til bord)
- Sikker gyllehåndtering
- Fokus på unge
- Samarbejde med forsikringer
- Rollemodellerne – landbrugets arbejdsmiljøpris
- Hvor finder I vores materialer
- L&F arbejdsmiljøstrategi

Arbejdsmiljøafdelingen, SEGES

CRiSkA

Chemical Risk Assessment

SEGES
INNOVATION

Baggrund for CRiskA-app

Appen skal hjælpe arbejdsgivere og deres medarbejdere med at få **den nødvendige viden** om, hvilke kemikalier/kemiske risici de arbejder med.

Færre skal komme til skade eller udvikle erhvervssygdomme, pga. kemi, når informationen er lige ved hånden.

Færre skader i det hele taget vil fremme erhvervet som **en attraktiv arbejdsplads**.

KEMISK APV

Eksempel

STØTTET AF
Promilleafgiftsfonden for landbrug

MIDDEL	OPBEVARES	VÆRNEMIDLER	ANVENDES TIL	ANDET/ SE HANDLINGS- PLAN I APV	PIKTOGRAM FOR VÆRNE- MIDLER	HVORDAN ER MIDLET SKADE- LIGT/RISICI VED HÅNDTERING	FAREMÆRKE KEMIKALIE
Virkon S	I stalden	Nitrilhandsker og briller	Desinfektion af beholdere	Substitution/ tekniske foranstaltninger		Kan skade øjne og hud, da det er ætsende	 Ætsende

SPOT EN RISIKO

Kemisk risikovurdering for håndtering af gylle

Håndtering af gylle skal foregå med stor agtpågivenhed pga. den gas, der kan frigives fra gyllen, og som kan forekomme i dødelige koncentrationer. Lagret gylle vil danne gassen svovlbrinte, der frigives, når gyllen sættes i bevægelse, og flydelaget brydes. I alle gylle- og ajlebeholdere, fortanke, pumpebrønde, gyllekanaler, gulvudsugningskanaler og gyllevogne skal man regne med, at der kan være så høje koncentrationer af svovlbrinte, at det kan være sundhedsskadeligt. Herunder er der et par spørgsmål der kan hjælpe lidt på vej.

Hvad er det værste, der kan ske?

Død, alvorlige varige mén, skader på organer, kronisk koncentrationsbesvær, kronisk hovedpine, hukommelsessvigt, permanent nedsat erhvervsevne.

Hvad kan vi gøre?

- Anskaf en svovlbrintemåler, og afdæk svovlbrinteniveauet på bedriften, ude og inde.
- Afdæk særligt risikofyldte steder i jeres anlæg, er der steder, der kan udbedes? Er der placeringer, der er følsomme over for vejrforhold?
- Benyt åndedrætsværn med gasfilter, filtertype B, hver gang du arbejder rutinemæssigt med gylle – fx ved udlusning af gylle
- Brug svovlbrintemåleren sammen med friskluftforsynet åndedrætsværn, hvis du skal udføre ekstraordinære opgaver, fx arbejde under spalterne, i fortanken, i gylletanken, i laguner, eller hvis du tager spalter op for at løse fx strøelse- eller foderophobninger.

Svar på følgende spørgsmål i forhold til håndtering af gylle

Kan der være steder i gyllesystemet, hvor der er risiko for svovlbrinte?

Har I indkøbt en svovlbrintemåler og brugt den til at afdække evt. problemer?

Har I gode rutiner, når I håndterer gylle, og bruger I værnemidler og gasmåler ved rutinemæssige opgaver (åndedrætsværn med gasfilter)?

Har I gode rutiner, når I håndterer gylle og bruger I værnemidler og gasmåler ved ekstraordinære opgaver (friskluftforsynet åndedrætsværn)?

Har I sikret jer, at alle medarbejdere er instruerede i sikker håndtering af gylle?

SPOT EN RISIKO

Kemisk risikovurdering for håndtering af gylle

Ud fra omstående svar skal der laves en konklusion for, om I kan gøre mere for, at I ikke udsættes for svovlbrinte. Hvis det er en opgave, der skal løses over tid, skal det overføres til jeres handlingsplan i APV'en. Herunder en række spørgsmål I kan bruge til konklusionen:

- Findes der tekniske løsninger og værnemidler, der kan forebygge farlige situationer på grund af svovlbrintegas fx gasmåler og værnemidler?
- Kan I tilrettelægge arbejdet, så opgaven ikke udgør en risiko?
- Er der brug for, at I gennemgår systemet og måler på svovlbrinteniveauet for at kortlægge jeres evt. problemer?
- Er der staldafsnit, hvor I har målt for høje niveauer af svovlbrinte, og har I undersøgt, hvad grunden er?
- Har I lavet aftaler om, hvad man skal gøre, hvis personer eller dyr ligger ned, og der er mistanke om gas?

SE MERE HER

› Sikkerhed ved arbejde med gylle

FILTERTYPER

P1: Beskytter kun i begrænset omfang mod støv (faste partikler).

P2: Beskytter i middelstort omfang mod støv (faste partikler.) Kan anvendes mod sundhedsskadeligt og giftigt støv. Filtret beskytter desuden i middelstor grad mod væskeformige aerosoler.

P3: Beskytter i stort omfang mod støv (faste partikler.) Kan anvendes mod sundhedsskadeligt og giftigt støv samt radioaktivt støv, bakterier og vira og har stor beskyttelse mod væskeformige aerosoler.

Beskriv her, hvad I gør for at nedbringe risikoen for at blive udsat for svovlbrinte.

Når der trækkes propper....

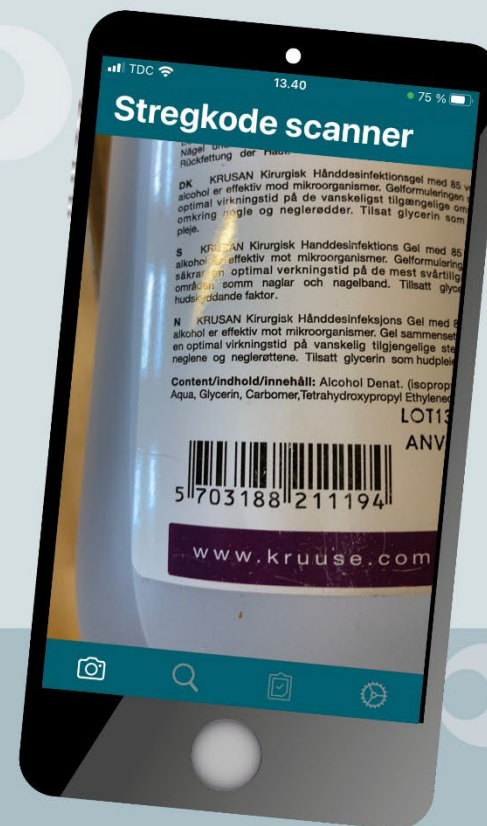
Når vi arbejder i gyllekanaler....

Når vi arbejder i fortanken....

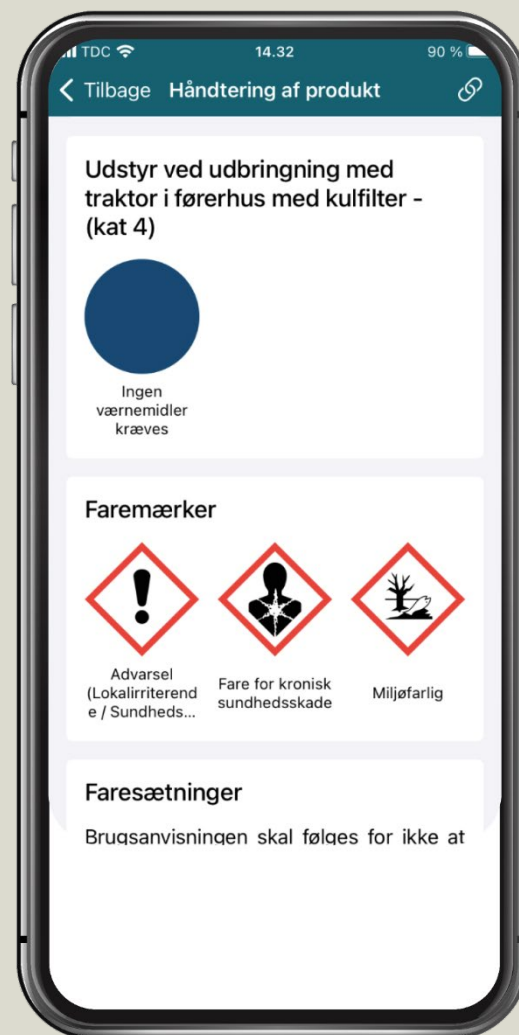
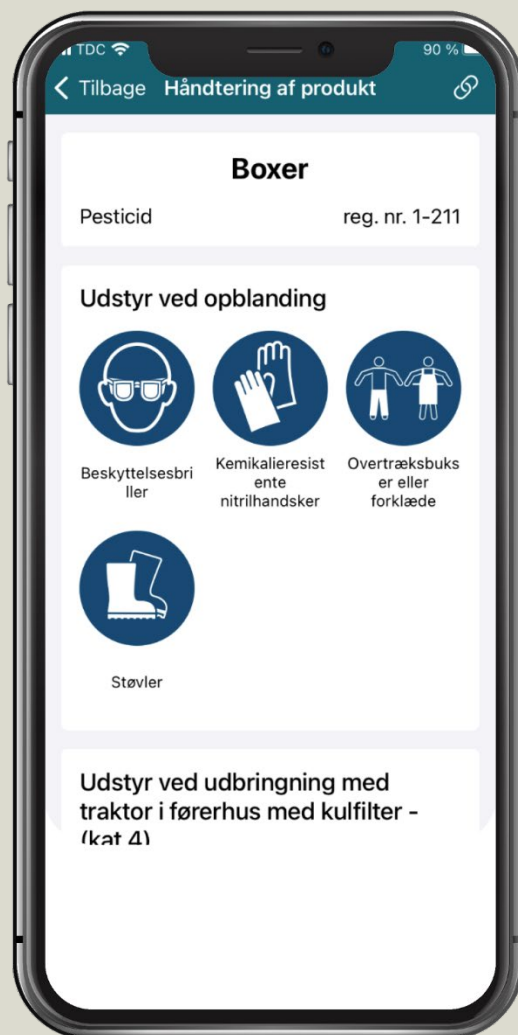
Når vi skal ned i gylletanken/lagunen....

Andet (lav evt særskilt dokument med jeres procedurer)

Scan stregkoden på faremærket kemi.
Få svar på, hvilke værnemidler der skal anvendes,
og hvad der er farligt ved at håndtere midlet.

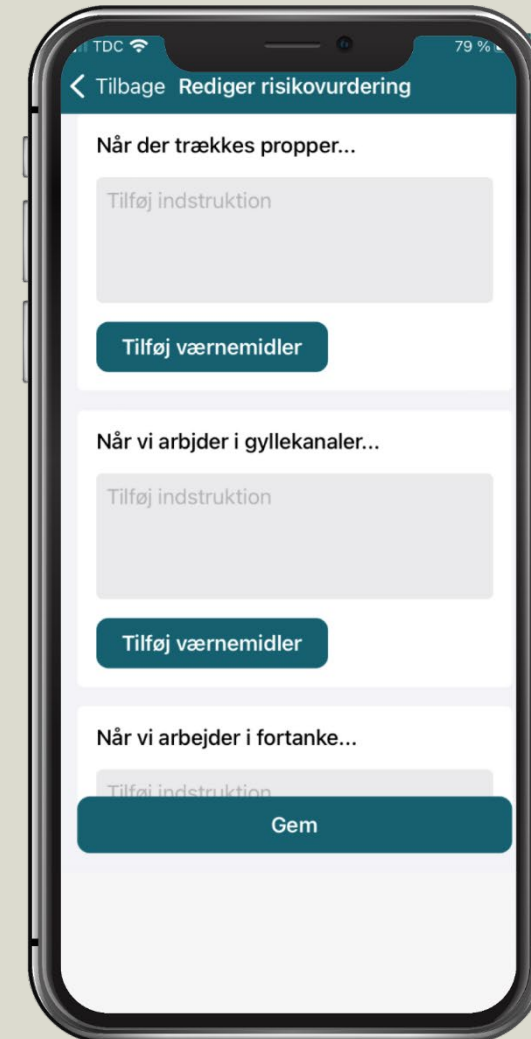
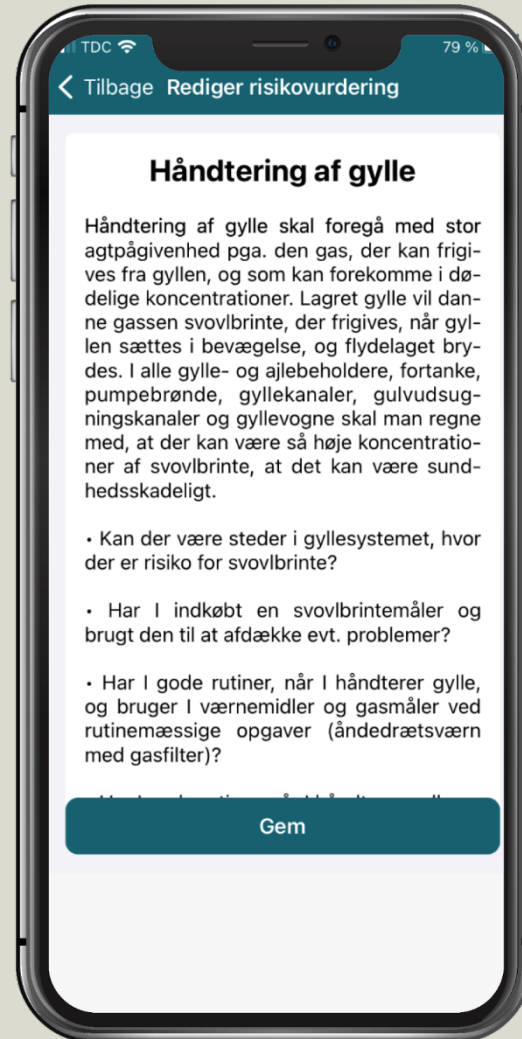
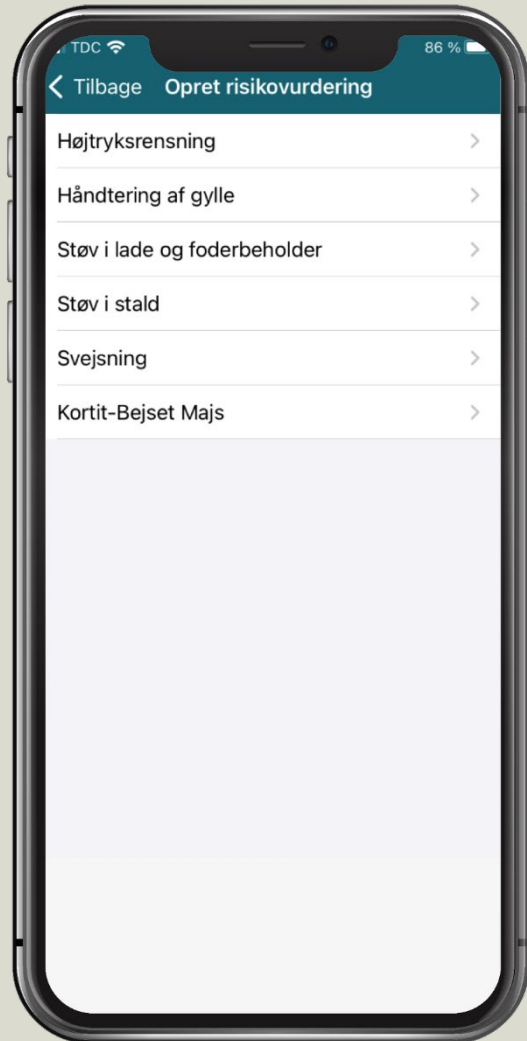

Eksempel på Boxer

LINK til sikkerhedsdatabladet findes i øverste højre hjørne

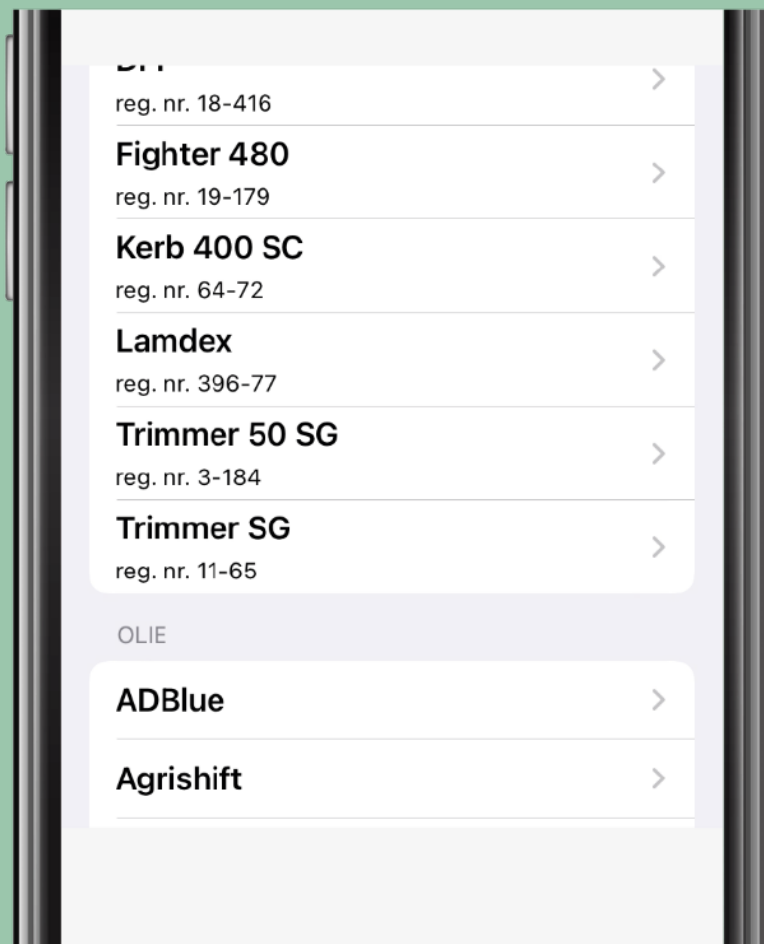
Eksempel på kemisk risikovurdering af gylle

Eksempel på kemisk risikovurdering af gylle

Mere om CRiskA

Appen kan vise en **produktliste** over virksomhedens kemiske produkter

Find en **instruktionsvejledning** på www.seges.dk/criska og anden nyttig viden

Hvis man støder på et middel, eller en kemisk proces, der ikke findes i appen, er der en **tilbagemeldingsfunktion**

Appen kommer **også på engelsk**

Pris: 2.495 kr. pr. 10 brugere/år. + oprettelsesgebyr á 1.350 kr. Det kræver et AgroID (gratis at oprette)

CRiskA kan hentes i App Store og Google Play

Hvordan er det med det der gylle? Seges.tv - søg på gylle

- <https://www.seges.tv/video/59824332/i-livsfare-efter-gyllegas-ulykke>

VIRKSOMHEDSLEDELSE

Martin var i livsfare efter gyllegasulykke

7. april 2020

Det, som skulle have været en almindelig arbejdsdag i sommeren 2019, udviklede sig dramatisk for...

VIRKSOMHEDSLEDELSE

Gyllegas slog tre mand ud

12. november 2020

Tre mand besvimed, da de arbejdede med gyllegas. Se hele historien om ulykken og...

VIRKSOMHEDSLEDELSE

Svineproducent: Derfor bruger vi gyllegas-alarmer

28. februar 2020

Mød Frida, som er afdelingsleder, på Haverslev Vestergaard. Hun fortæller, hvorfor de anvender...

Noget af det bedste i verden

Initiativer gylle – better safe than slurry

- Dramatisering
 - På kongres
 - Filmes
 - Undervisningsmateriale/lærervejledning
- Temaside
 - Film, vejledninger, faktaark, ulykkesbeskrivelser mm.

Pakken – flertrinsraket

- Afhjælpende: Beredskabsmaske/nødmaske (1775,-)
- Forebyggende: Svovlbrintemåler (2195,-)
- Instruerende: Kemisk risikovurdering, CRiskA (1350+)
- Involvering: 1 times online, hvor kemisk risikovurdering drøftes og udarbejdes (1075)
- Mere viden: I pakken linkes til mere viden og hvor der er hjælp at hente
- Samlet pris 6.395,-

Motivation – udover sikkerhedsperspektivet = \$

Guide Årlig Arbejdsmiljødrøftelse

- Aktivitet for BAU Jord til Bord

1. Hvad er drømmen – hvor vil vi gerne hen (visionen som arbejdsgiver har forberedt)
2. Hvilke konkrete mål skal der sættes for det kommende år i forhold til sikkerhed og sundhed for at komme hen mod drømmen
3. Hvordan samarbejder vi om at nå det/de fastsatte mål
4. Vurder om vi nåede det foregående års mål
5. Vurder om vi mangler viden i forhold til de mål vi netop har sat
6. Afslut med referat hvori beslutninger, deadline og tovholdere er tydelige

The diagram illustrates the three pillars of a business plan, each in a separate box with a corresponding icon:

- MÅL (Goals):** Represented by a trophy icon and a checklist with four lines and a red checkmark.
- OPGAVE (Task):** Represented by an icon of three people, with the central figure in green and the two side figures in beige.
- ANSVAR (Responsibility):** Represented by a table icon with columns for 'Erhverv', 'Finansiel', and 'Daglig'.

En række initiativer i indsatsen – udover besøg på landbrug

- Større kommunikationsindsats
- Webinar
- Landbrugsskolerne årsmøde
- Undervisningsmateriale til lærere
- Besøg i erfagrupper
- Podcast (undervejs)
- Præsentationer på kongresser, på skoler, på grovfoder ekskursion, aftenarrangementer
- Filmklip til sociale medier, undervisning mm.

Læs mere om webinarer

Virksomhedsbesøg

- Mål: drøftelser, målsætning og opfølgning med 50 virksomheder
- Status:
 - kontakt med 50 virksomheder
 - Færdiggjort (incl opfølgning): 32
 - Besøgt (mangler opfølgning): 14
 - 4 mangler besøg

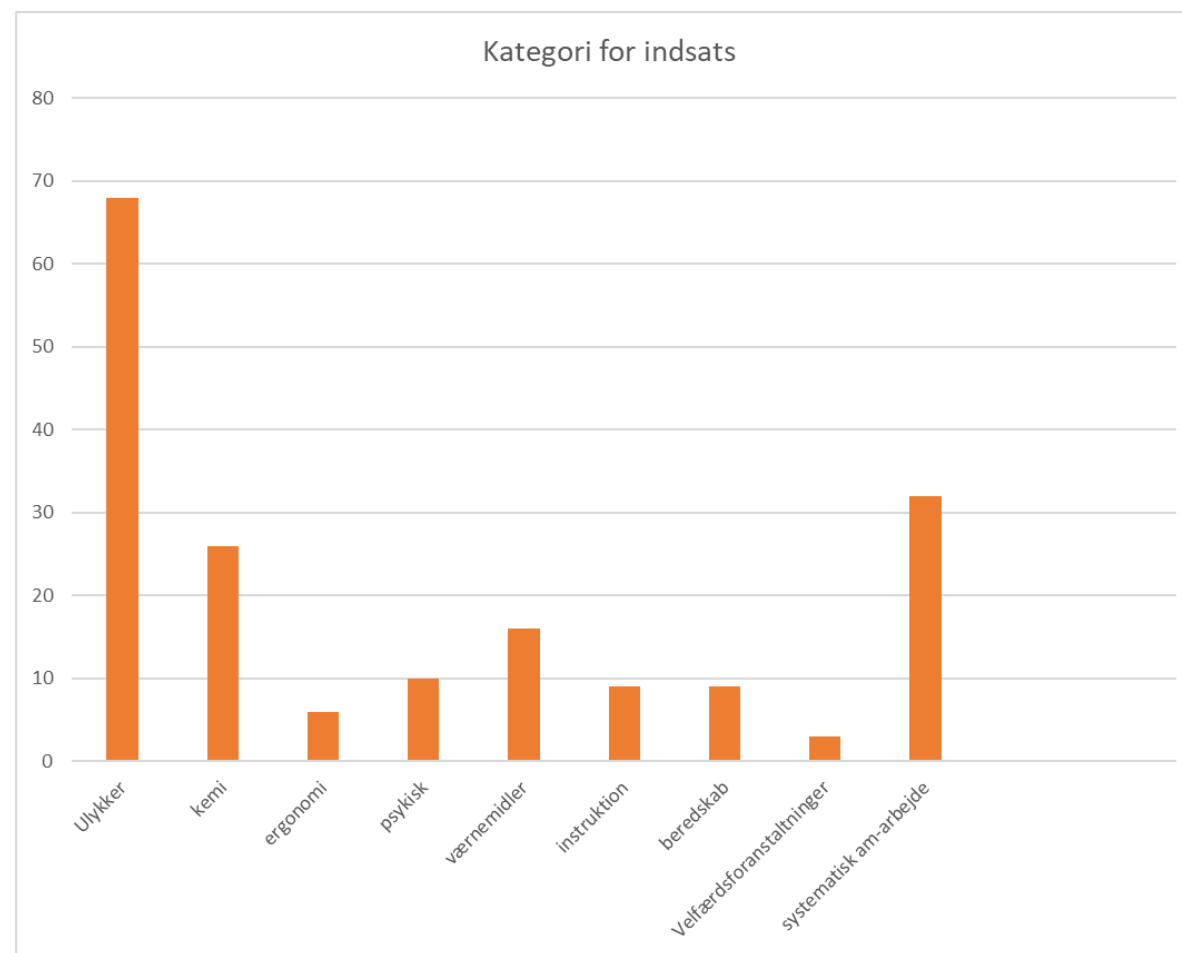
Dagsorden

1. Hvad er drømmen – hvor vil vi gerne hen (visionen som arbejdsgiver har forberedt)
2. Hvilke konkrete mål skal der sættes for det kommende år i forhold til sikkerhed og sundhed for at komme hen mod drømmen
3. Hvordan samarbejder vi om at nå det/de fastsatte mål
4. Vurder om vi nåede det foregående års mål
5. Vurder om vi mangler viden i forhold til de mål vi netop har sat
6. Afslut med referat hvori beslutninger, deadline og tovholdere er tydelige

179 mål indenfor de enkelte kategorier (26/1)

Ulykker	68
kemi	26
ergonomi	6
psykisk	10
værnemidler	16
instruktion	9
beredskab	9
Velfærdsforanstaltninger	3
systematisk am-arbejde	32

Eksempler på hvad kategorier dækker

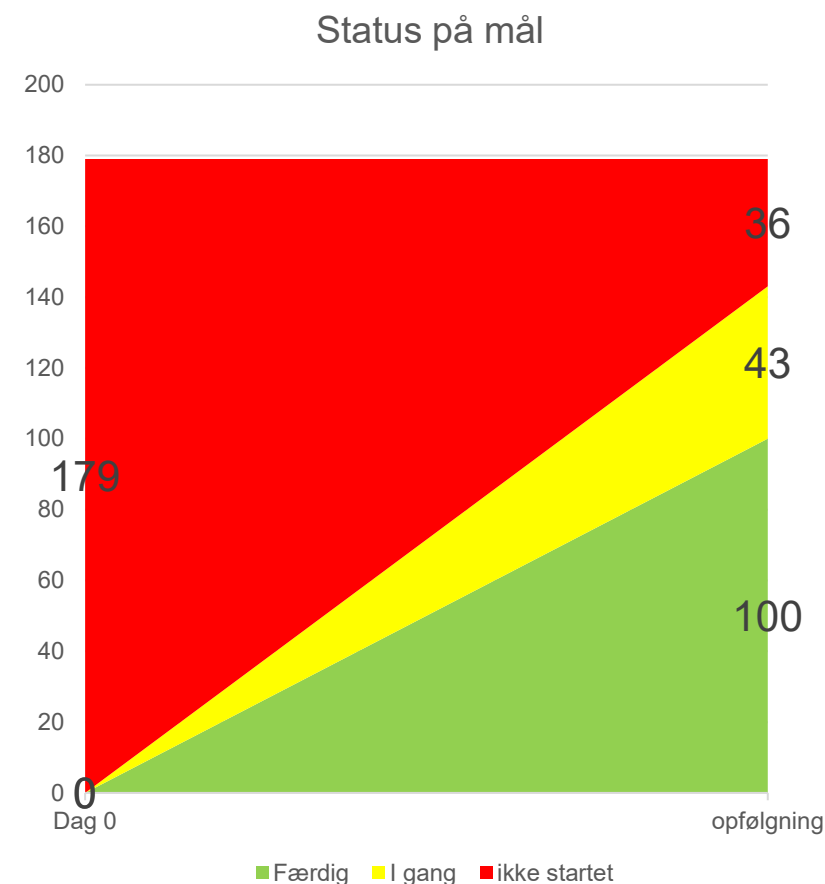
- Ulykker
 - Fokus på håndtering af dyr, arbejde på plansiloer, faldulykker (højden/i niveau), alene-arbejde, stigearbejde, maskinsikkerhed,
- Kemi
 - Ønsker at udføre kemisk risikovurdering, mere sikker håndtering af kemi, kendskab til risici
- Ergonomi
 - Ønsker færre tunge løft, bedre arbejdsstillinger i hytter
- Psykisk
 - Ønsker bedre kommunikation, færre konflikter, øget trivsel
- Værnemidler
 - Ønsker øget brug af værnemidler generelt, eller brug af specifikke værnemidler
- Systematik arbejdsmiljø-arbejde
 - Ønsker udførelse af sikkerhedsrundring, bedre APV-proces, etablering af AMO, kompetenceudvikling, registrere nærved-ulykker, årshjul, tjekliste til sikkerhedsrundring og oplæringsplan m. sikkerhed i fokus
- Instruktion
 - Ønsker fokus på systematisk oplæring/instruktion af unge, elever, nye medarbejdere, brug af mentor, sidemandsoplæring, oplæringsplan
- Beredskab
 - Ønsker udarbejdet beredskabsplan, oversigtsdok med flugtveje/øjenskyll/brandslukker, gennemføre 1.hjælpskurser, faldseler

Status på proces omkring målsætning

På de færdiggjorte virksomheder er fastsat 179 mål på i alt 32 virksomheder (snit 5,6)

Ud af de satte mål er følgende fundet ved opfølgning efter ca. 3 måneder

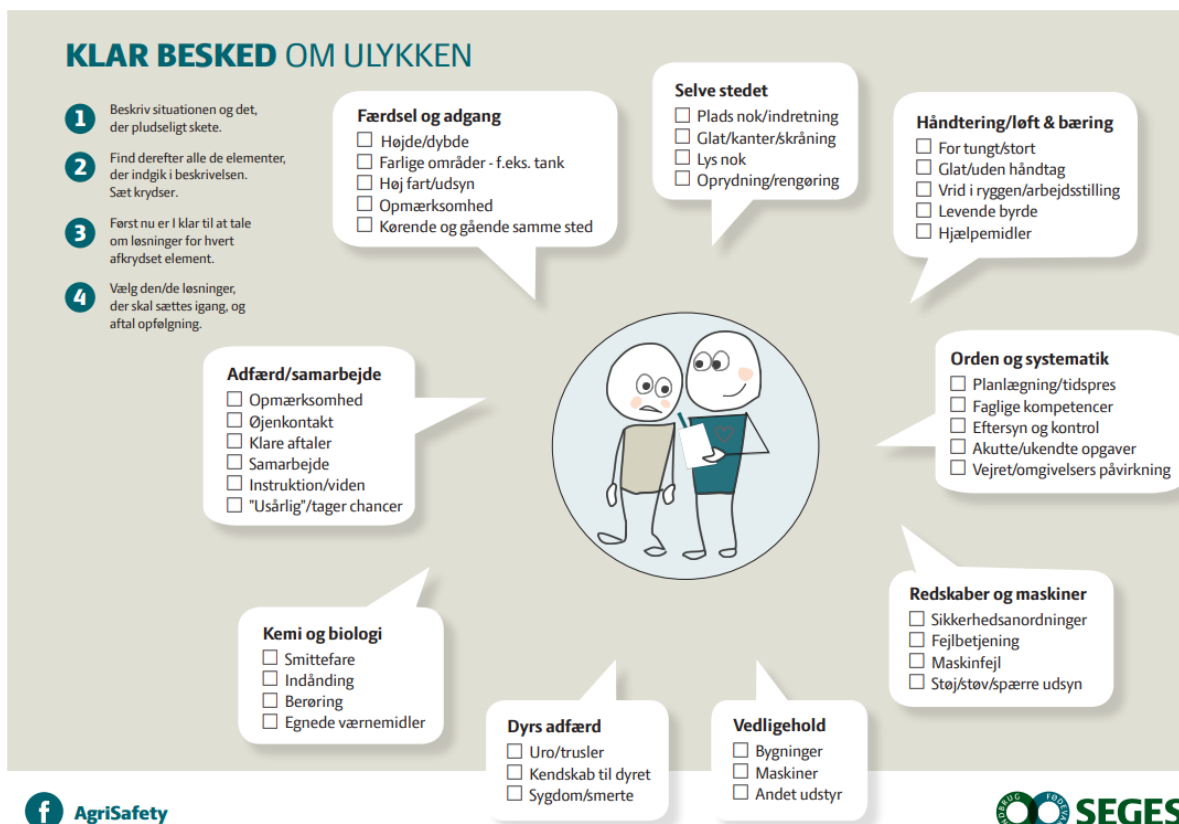
- **Grøn:** Mål der er gennemført: 100
- **Gul:** Mål der er i proces: 43
- **Rød:** Mål der endnu ikke er startet aktiviteter omkring: 36

Samarbejde med forsikring

Topdanmark

- Analyse, læring, optimeringer, løsninger, forebyggelse
- Kontrakter med underleverandører i DLBR
- 426 besøg siden 2017

Alm Brand

Tre målgrupper:

1. Landbrug: uden medarbejdere
2. Landbrug: 1-9 medarbejdere
3. Landbrug: > 9 medarbejdere

- Sikkerhedsrundring, foto, drøftelse, handlingsplan
- Årlig arbejdsmiljødrøftelse med medarbejdere
- Etablering af amo

Fokus på unge (overrepræsenterede i ulykkesstatistikken)

- Arbejdspakke i projekt
- Fokus på en sikker opstart
- Indsamle viden fra elever/landmænd
- Udarbejde guide
- Film/podcast/artikel

Tabel 2: Anmeldte arbejdsulykker 2016-2021 inden for landbruget fordelt på aldersgrupper

Alder (11 grupper)	Registreringsår						I alt
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
0 - 17 år	10	16	23	16	32	28	125
18 - 24 år	132	128	155	146	192	181	934
25 - 29 år	74	93	77	78	107	110	539
30 - 34 år	63	67	67	86	86	95	464
35 - 39 år	58	52	65	53	70	76	374
40 - 44 år	53	67	49	57	48	63	337
45 - 49 år	52	47	54	53	51	60	317
50 - 54 år	50	56	68	52	61	73	360
55 - 59 år	37	45	47	48	69	93	339
60 - 64 år	20	15	34	30	48	50	197
65 + år	28	29	25	40	34	30	186
Alder uoplyst							14
I alt	586	619	665	659	798	859	4186

Arbejdsmiljøprisen 2023

1. Virksomheden skal primært være et landbrug.
2. Der skal minimum være 2 fuldtidsansatte.
3. Landbrug der har vundet prisen kan ikke deltage igen
4. Landbrug der har været med i finalen, kan indstilles til prisen igen efter 3 år.
5. Alle kan indstille til prisen, eksempelvis konsulenter, sponsorer, virksomheder, familie og medarbejdere mv.

Vinder får lavet film og præmie på 25.000kr
Overrækkes på Landbrugets Delegeretmøde
Forskellige sponsorer bidrager til prisen

SEGES.TV og landbrugsinfo – her finder i materiale

- www.seges.tv
- www.landbrugsinfo.dk
- www.baujordtilbord.dk

Sikkerhed: Kamerateknologi mod alvorlige...

5. august 2022

Torben Farum, svineproducent ved Sæby, har investeret i kamera-teknologi, som skal sikre, at der...

L&F ny arbejdsmiljøstrategi 2023-2025

Det gode arbejdsliv

Forebyggelse af ulykker & nedslidning

- Børn og Unge
- Systematisk arbejdsmiljøarbejde
- Psykologisk tryghed (krænkelsespolitik)
- Branding af det gode arbejdsmiljø